

SAŽETAK ODLUKE

NICKLINSON i LAMB PROTIV UJEDINJENE KRALJEVINE OD 23. LIPNJA 2015. GODINE ZAHTJEVI BROJ: 2478/15 I 1787/15

Domaći sudovi nisu bili dužni ispitati sukladnost zakonskih odredbi s Konvencijom

❖ ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su gđa Nicklinson, supruga preminulog g. Nicklinsona i g. Lamb. Podnositeljčin pokojni suprug je nakon moždanog udara 2004. godine bolovao od LIS sindroma [sindroma zaključanosti u vlastitom tijelu], te je 2007. godine zatražio prestanak svakog daljnjeg liječenja i korištenja lijekova. S obzirom na potpunu paraliziranost tijela, nije bio u mogućnosti okončati svoj život bez tuđe pomoći.

Drugi podnositelj boluje od ireverzibilne potpune paralize kao posljedice prometne nesreće iz 1990. godine. Zbog osjećaja bespomoćnosti i neizdrživosti želi okončati svoj život ubrizgavanjem smrtonosne supstance od strane treće osobe.

S obzirom da domaće zakonodavstvo ne priznaje potpomognuto samoubojstvo, odnosno, dobrovoljnu eutanaziju kao osnove isključenja protupravnosti kod kaznenog djela ubojstva, pokojni suprug prve podnositeljice je u studenome 2011. godine zatražio od Visokog suda utvrđenje da dobrovoljna eutanazija u njegovom slučaju nije protuzakonita s obzirom na element nužnosti kojeg poznaje običajno pravo. Podredno, tražio je da sud utvrdi kako je mjerodavni zakon koji zabranjuje potpomognuto samoubojstvo u suprotnosti s pravima zajamčenima člancima 2. i 8. Konvencije.

Njegov zahtjev odbačen je u kolovozu 2012. godine. Visoki sud nije prihvatio tvrdnju da članak 8. Konvencije nameće državama članicama prihvaćanje dobrovoljne eutanazije kao osnove isključenja protupravnosti kod kaznenog djela ubojstva, budući bi takvo tumačenje prelazilo utvrđenja Suda i uzurpiralo ulogu samog Parlamenta. U pogledu zakonske zabrane pomaganja u samoubojstvu sud je zaključio kako je riječ o pitanju o kojem države članice imaju široku slobodu procjene, te da je u Ujedinjenoj Kraljevini ono u nadležnosti Parlamenta. Suprug prve podnositeljice je nakon primitka sudske odluke odbio daljnje primanje hrane, tekućine i liječničkog tretmana, te je dana 22. kolovoza 2012. preminuo od upale pluća.

Prvoj podnositeljici odobreno je podnošenje žalbe na presudu Visokog suda u ime pokojnog supruga, a drugi podnositelj se kao zainteresirana stranka umiješao u postupak pred žalbenim sudom. U srpnju 2013. godine žalbeni sud odbio je žalbu. Podnositelji su potom podnijeli žalbu Vrhovnom sudu, pri čemu su se u žalbenim razlozima ograničili isključivo na pitanje usklađenosti zabrane pomaganja u samoubojstvu u domaćem zakonodavstvu, sa člankom 8. Konvencije. U lipnju 2014. godine sud je odbio žalbu uz obrazloženje kako je riječ o pitanjima iz nadležnosti Parlamenta.

Prva podnositeljica podnijela je zahtjev Sudu u svoje i u ime svog pokojnog supruga. Prigovarala je na povredu članka 8. Konvencije u postupovnom aspektu zbog toga što sudovi nisu ocijenili usklađenost domaćeg zakonodavstva s pravima zajamčenima člankom 8. Konvencije. Drugi podnositelj je prigovarao na temelju članaka 6., 8., 13. i 14. Konvencije, u

bitnome iz razloga što nije imao na raspolaganju pravno sredstvo za ishođenje odobrenja za provedbu dobrovoljne eutanazije sudskim putem.

❖ OCJENA SUDA

Sud nije prihvatio tvrdnju kako članak 8. Konvencije nameće postupovne obveze domaćim sudovima da ispituju osnovanost zahtjeva za preispitivanje zakonodavstva. Pitanje koja je od triju grana vlasti nadležna za donošenje politika i zakonodavnih mjera je u domeni slobodne procjene država članica. Sud je u svojoj presudi u predmetu *Pretty protiv Ujedinjene Kraljevine* utvrdio da je procjena rizika i mogućnosti zlouporabe potpomognutog samoubojstva u Ujedinjenoj Kraljevini u nadležnosti Parlamenta koji je ta pitanja razmatrao u više navrata. Zahtijevanjem od sudova da meritorno odlučuju o tim pitanjima mogla bi im se nametnuti institucionalna uloga koja za njih nije predviđena domaćim ustavnim poretkom. Sud također smatra neprimjerenim zanjekati domaćim sudovima mogućnost da utvrde kako je razmatranje pravnih pitanja o kojima je u ovom predmetu riječ u nadležnosti Parlamenta, imajući pri tom u vidu njihovu osjetljivost s etičkih, filozofskih i društvenih aspekata.

Sud je nadalje primijetio da je Vrhovni sud meritorno odlučivao u predmetu podnositeljice te utvrdio kako podnositeljica nije dokazala da je došlo do ikakvih supstantivnih promjena od presude *Pretty* zbog kojih se zabrana u domaćem zakonodavstvu ne bi više mogla smatrati opravdanim miješanjem države u ostvarivanje prava iz članka 8. Konvencije.

Činjenica da se Vrhovni sud u znatnoj mjeri priklonio stavovima Parlamenta nije značila da je on propustio provesti uravnoteženo razmatranje merituma predmeta, posebice s obzirom na osjetljivost pitanja i nepostojanje konsenzusa država članica s njima u vezi. Sud je stoga zaključio kako je zahtjev prve podnositeljice očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije, te ga je proglasio nedopuštenim.

Sud je primijetio kako je drugi podnositelj u žalbenom postupku pred Vrhovnim sudom prigovorio samo zabrani potpomognutog samoubojstva sadržanoj u mjerodavnom pravu, a ne i nedostatku sudskog postupka kojim bi se u određenim slučajevima utvrdila dopuštenost dobrovoljne eutanazije. Riječ je o dva odvojena pravna pitanja. S tim u vezi, Sud je utvrdio da Vrhovni sud nije imao mogućnost razmatrati prigovor povrede prava zajamčenih Konvencijom u sadržaju kojeg je drugi podnositelj podnio Sudu. Sud je stoga odbacio zahtjev drugog podnositelja kao nedopušten zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.